

שאלות ותשובות

מבצע "שאגת הארי"

מהם הישגי המבצע עד כה?

לאורך ימי הלחימה האחרונים פגעו צה"ל והכוחות האמריקנים בתשתיות מדיניות וצבאיות רבות בכל רחבי איראן, ובהם מערכי הגנה אווירית, מערכי שיגור וייצור של טילים, מרכזי פיקוד ושליטה של משמרות המהפכה ותשתיות צבאיות נוספות. הישגים משמעותיים אלו הושגו לאחר פתיחת המבצע במכת פתע בה חוסלו בכירים רבים במשטר האיראני, ובראשם עלי ח'אמנאי – המנהיג העליון של משטר הטרור האיראני, שאחראי לרצח של ישראלים ויהודים רבים ברחבי העולם, וכן של אזרחים ממדינות רבות ושל בני עמו. לצדו חוסלו בכירים רבים במשטר הטרור, ובהם שר ההגנה, מפקד משמרות המהפכה, רמטכ"ל איראן, יועץ המנהיג העליון לענייני ביטחון וכארבעים מפקדים בכירים נוספים.

למה המערכה החלה דווקא עכשיו?

ברקע ההחלטה לצאת למערכה עומדים עשורים ארוכים בהם פועל משטר הטרור האיראני כנגד ישראל, ארצות הברית והעולם המערבי כולו. איראן חתרה להשגה של נשק גרעיני להשמדה המונית, צברה מאגרי טילים לטווחים רחוקים, והפעילה שורה של ארגוני טרור ברחבי העולם שימשו כשלוחיה מול ישראל והמערב. בין היתר מימנה, אימנה ועודדה איראן את ארגון הטרור חמאס, טיפחה את חיזבאללה בלבנון ועמדה מאחורי ההתקפות של החות"ם כלפי העורף הישראלי וכלפי הסחר הבינלאומי בים האדום. מאז ה-7 באוקטובר איראן אף תקפה את ישראל באופן ישיר, בירי של מאות טילים וכלי טיס בלתי מאוישים לשטח המדינה.

לאור זאת, יצאה ישראל למבצע "עם כלביא" ביוני 2024, במהלכו חיסלה את ההנהגה הצבאית של איראן, ופגעה במתקני הגרעין ובמתקני ייצור הטילים הבליסטיים. המבצע פגע קשות ביכולות האיראניות, אך בחודשים האחרונים הצטברו אינדיקציות מודיעיניות לפיהן איראן ממשיכה בייצור אמצעי לחימה מדויקים ושואפת לחדש את תוכנית הגרעין שלה. במקביל, החלו באיראן מחאות אזרחיות, לאור מצבה הפנימי הקשה, אותן דיכא המשטר האיראני באלימות קשה, וברצח של אלפים מאזרחיו. לאור סירובה של איראן לפתרון דיפלומטי לסוגיית הגרעין והטילים, וברקע של הדיכוי האכזרי כלפי מתנגדי המשטר באיראן עצמה, נדרש מהלך יזום ומדויק במטרה להביא לפגיעה יסודית במשטר האיראני, ולהסיר איומים על מדינת ישראל. השותפות עם ארצות הברית מאפשרת מענה משולב, מודיעיני ומבצעי, בהיקף ובעוצמה הנדרשים לאתגר מסוג זה.

מיהו המנהיג העליון - ח'אמנאי שחוסל בתחילת המבצע?

ברפובליקה האסלאמית של איראן, "המנהיג העליון" הוא ראש המדינה, המשמש בראש ובראשונה כסמכות רוחנית, אך גם מחזיק בסמכויות להתוות את קווי היסוד האסטרטגיים במדיניות החוץ והביטחון, ולמנות את ראשי מערכת המשפט, מפקדי הצבא ומשמרות המהפכה וראשי התקשורת הממלכתית – מבלי להיות מעורב ישירות בתפעול השוטף של מערכות אלו. מאז 1989 כיהן בתפקיד עלי ח'אמנאי.

ח'אמנאי הטיף במשך עשרות שנים כנגד המערב, קרא להשמדת ישראל, ופעל לבניית "טבעת אש" של ארגוני טרור סביבה, תוך שאיפה להתיש את ישראל ולפגוע בה באמצעותם. בתקופת שלטונו התחזק מאוד מעמד משמרות המהפכה ככוח צבאי-פוליטי וכלכלי מרכזי הפועל לקדם את האינטרסים של משטר הטרור גם מחוץ לגבולותיה של איראן. ח'אמנאי העניק להם גיבוי ומרחב פעולה, ובכך ביסס את מעמדם בלב מנגנוני הכוח של הרפובליקה האסלאמית. מעבר לכך, עמד ח'אמנאי מאחורי תכנית הגרעין האיראנית וסירובה של איראן לפשרות ולהסכמים בנוגע לה.

שאלות ותשובות

מבצע "שאגת הארי"

מה המשמעות של חיסול ח'אמנאי? האם זה סיום המערכה?

חיסול ח'אמנאי הוא צעד אסטרטגי שנועד לפגוע ביסודות משטר הטרור האיראני ולערער את יכולתו ואת רצונו של המשטר להמשיך לפעול כנגד ישראל. החיסול מעביר מסר חשוב בדבר מחויבותה של ישראל לגדוע את ידם של אויביה בכל מקום בו יהיו. יחד עם זאת, חיסולו אינו מסיר את האיום האיראני ולא מהווה את קץ המשטר הנוכחי - למנהיג העליון אין תפקיד פיקודי-מבצעי או פוליטי יומיומי; הוא אינו מנהל מערכות ואינו מפעיל כוחות בזמן אמת. מנגנוני הפיקוד וקבלת ההחלטות האיראניים מצויים בידי המועצה העליונה לביטחון לאומי, משמרות המהפכה והמטה הכללי של הצבא. לפיכך, המערכת צפויה להמשיך לתפקד גם בהיעדרו, בהתאם לתפיסה האידיאולוגית ולקווים האסטרטגיים שהטמיע לאורך השנים. חיסולו יכול להצית מאבקי כוח פנימיים - בעיקר סביב שאלת הירושה והאיזון בין הממסד הדתי לבין משמרות המהפכה, להתחיל תקופה רגישה במיוחד עבור המשטר, וכן לעודד את העם האיראני לפעול לשינוי פנימי עמוק ולהחלפת השלטון.

כיצד מגיבים האיראנים על המבצע ועל חיסול ח'אמנאי?

איראן היא מדינה גדולה מאוד המונה למעלה מ-90 מיליון תושבים המשתייכים לקבוצות אתניות שונות, מאמינים בתפיסות דתיות שונות ומחזיקים במגוון עמדות פוליטיות. בין אזרחי איראן רבים המתנגדים לשלטון הנוכחי, המדכא את זכויות האדם וכופה נורמות דתיות מחמירות. על רקע זה יצאו לפני שבועות אחדים המוני איראנים לרחובות בתביעה לשינוי המשטר ולשיפור המצב הכלכלי, וגולים איראניים במערב אף קראו במפורש להתערבות צבאית מצד ארצות הברית וישראל. יחד עם זאת, נוכח תחושת איום, ותחת מתקפות חיצוניות, נוטה להופיע דפוס של התחזקות לאומית ושל "התלכדות סביב הדגל", המשפיע גם על חלק ממבקרי המשטר, כפי שהיה במהלך מבצע "עם כלביא". בשלב זה, נוכח האיפול התקשורתי וצמצום הגישה לאינטרנט באיראן, קשה לומר מה המצב ברחוב האיראני. ניכר כי האירועים השונים, ובראשם חיסול ח'אמנאי, הובילו לתגובות חריפות ומקוטבות במיוחד: יש המבטאים אבל לאומי ורואים בו דמות קדושה, ולעומתם רבים רואים במותו הזדמנות לשינוי פוליטי עמוק באיראן.

איך "שאגת הארי" משפיע על משימות ההגנה בכלל הגזרות?

רבים מארגוני הטרור עמם מתמודדת ישראל מומנו וטופחו על ידי איראן בהיותם חלק מ-"ציר ההתנגדות", במטרה לאיים על מדינת ישראל ולפגוע בה. מטרתם של חלק מארגונים אלו הייתה להרתיע את ישראל מפני תקיפה באיראן, ולאפשר למשטר האיראני להגיב באמצעותם במקרה של תקיפה כזו. הפגיעה הקשה בארגוני הטרור לאורך מלחמת "התקומה", ובעיקר המכות הקשות שהנחתנו על חיזבאללה, הכשילו במידה רבה את האסטרטגיה האיראנית. עם זאת, עדיין נשקף איום מארגונים אלה, ואנו רואים שהם מצהירים על תמיכה במשטר הטרור האיראני ואף מצטרפים באופן פעיל למערכה. עלינו להיות ערוכים לעלייה בפעילות טרור בכלל הגזרות בניסיון לפגוע באזרחי המדינה ובחילי צה"ל. עלינו להיות דרוכים לכל התפתחות בכל גזרה ולהכין את עצמנו לשינוי מהיר של המשימה, בהתאם להתפתחויות האזוריות. בנוסף, עלינו להיות ערים לניסיונות האיראניים לפגוע בחוסנה של החברה הישראלית ולאסוף מידע ביטחוני ומודיעיני. נמשיך להקפיד יותר מתמיד לשמור על ממלכתיות, על התנהלות אחראית למול המרחב האזרחי ועל ביטחון המידע.

איך משפיעה ההצטרפות של חיזבאללה למתקפה?

חיזבאללה הוא ארגון טרור שיעי הפועל מאדמת לבנון במימון ובהנחייה של איראן. הצטרפותו ללחימה נועדה לסייע למשטר האיראני ולאגרו את ישראל באמצעות ריתוקה לזירה נוספת. בשנתיים האחרונות פגע צה"ל עמוקות ביכולותיו של חיזבאללה בשורת מהלכים ששיאם במבצע "חצי הצפון" ובאכיפה נחושה כנגד ניסיונות השיקום שלו. עם זאת, חיזבאללה עדיין מחזיק ביכולות כנגד ישראל ואזרחיה, ועודנו מהווה איום. צה"ל נערך והתאמן לתרחישים שונים בגבול הצפוני, הוא עיבה כוחות בלבנון ובסוריה ויפעל ככל שיידרש בהתאם להנחיות הדרג המדיני כדי לגדוע כל ניסיון לפגוע בעורף הישראלי.

